

**РІШЕННЯ СПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ ВЧЕНОЇ РАДИ ДФ 58.082.155
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ**

про присудження ступеня доктора філософії

з галузі знань 08 - Право

на підставі прилюдного захисту дисертації

«Правове регулювання земельних відносин в Україні та країнах Європи:
порівняльний аналіз»

за спеціальністю 081 - Право

7 серпня 2026 року

Грошко Борис Богданович, 1998 року народження, громадянин України, освіта вища: закінчив у 2021 році Львівський національний університет імені Івана Франка та отримав диплом магістра за спеціальністю «Право». У 2022 році вступив на денну форму до аспірантури Західноукраїнського національного університету відповідно до наказу № 293 від 01.09.2022 року за спеціальністю 081 «Право».

З 2021 року і до сьогоднішнього дня здобувач працює на посаді юриста у сільськогосподарському товаристві з обмеженою відповідальністю «АГРОКОМПЛЕКС».

Разова спеціалізована вчена рада утворена наказом ректора Західноукраїнського національного університету № 433 від 17.06.2026 року на підставі рішення Вченої ради Західноукраїнського національного університету (протокол № 10 від 17.06.2026 року) у складі:

Голови разової спеціалізованої вченої ради - Сломи Валентини Миколаївни, докторки юридичних наук, професорки, професорки кафедри цивільного права і процесу Західноукраїнського національного університету Міністерства освіти і науки України;

рецензентів:

Москалюк Надії Богданівни, докторки юридичних наук, професорки, професорки кафедри безпеки та правоохоронної діяльності Західноукраїнського національного університету Міністерства освіти і науки України;

Гнатів Оксани Богданівни, кандидатки юридичних наук, доцентки, доцентки кафедри цивільного права і процесу Західноукраїнського національного університету Міністерства освіти і науки України;

офіційних опонентів:

Теремецького Владислава Івановича, доктора юридичних наук, професора, завідувача сектору ДУ «Інститут економіко-правових досліджень ім. В. К. Мамутова Національної академії наук України», заслуженого юриста України;

Марченко Світлани Іванівни, кандидатки юридичних наук, доцентки, доцентки кафедри земельного та аграрного права Навчально-наукового інституту права Київського національного університету імені Тараса Шевченка Міністерства освіти і науки України;

на засіданні 7 серпня 2026 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 Право Грошку Борису Богдановичу на

підставі публічного захисту дисертації «Правове регулювання земельних відносин в Україні та країнах Європи: порівняльний аналіз» за спеціальністю 081 Право.

Дисертацію виконано в Західноукраїнському національному університеті Міністерства освіти і науки України, м. Тернопіль.

Науковий керівник Цвігун Ірина Мирославівна, кандидатка юридичних наук, доцентка кафедри цивільного права і процесу Західноукраїнського національного університету Міністерства освіти і науки України.

Дисертацію подано у вигляді рукопису. Дисертаційна робота є самостійно виконаним науковим дослідженням. Висновки та пропозиції, викладені в дисертації, зроблені автором особисто. З метою забезпечення достовірності одержаних у дисертації результатів використано загальнонаукові та спеціальні методи дослідження. Дисертаційна робота написана українською мовою.

Зміст дисертаційної роботи відповідає темі дослідження та спеціальності 081 Право. Практичне значення результатів дослідження полягає в тому, що вони можуть бути використані у нормотворчій, науково-дослідній сфері, правозастосовній діяльності та освітньому процесі.

Прикладний характер результатів дисертаційного дослідження підтверджується відповідними довідками про впровадження, зокрема, актами ТОВ «Правник Експерт» та Сільськогосподарського ТОВ «Агрокомплекс», актом Західноукраїнського національного університету.

Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, які об'єднують дев'ять підрозділів, висновків, списку використаних джерел. Загальний обсяг роботи становить 203 сторінки. Список використаних джерел становить 178 найменувань.

Основні теоретичні та практичні результати дисертаційного дослідження відображено в одинадцяти наукових публікаціях, з яких: 7 статей опубліковано у наукових фахових виданнях України, тези доповідей на 4 науково-практичних конференціях.

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. Грошко Б. Б. Актуальні проблеми ринку землі: аналіз та пропозиції вирішення. Актуальні проблеми правознавства. 2023. Вип. 1 (33). С. 147–152. DOI:10.35774/app2023.01.147

2. Грошко Б. Б. Аналіз іноземного досвіду правового регулювання ринку сільськогосподарської землі. Юридичний науковий електронний журнал. 2024. №4. С. 325–330. DOI <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-4/76>

3. Грошко Б. Б. Сучасний стан і тенденції правового регулювання земельних відносин в Україні та європейських країнах. Наукові записки. Серія: Право. 2025. Вип. 18. С. 57–66. DOI: 10.36550/2522-9230-2025-18-57-66

4. Грошко Б. Б. Судова практика як джерело правотворчого процесу в цивільно-правовому регулюванні земельних відносин в умовах воєнного стану. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2025. Вип. 89 (1). С. 292–298. DOI <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2025.89.1.40>

5. Грошко Б. Б. Правочин і договір як форма реалізації приватних прав у земельних відносинах. Наше право. 2025. № 4. С. 599-608. DOI: 10.71404/NP.2025.4.78

6. Грошко Б. Б. Принципи цивільного законодавства як концептуальна основа регулювання земельних відносин. Наше право. 2026. № 1. С. 631-638. DOI: <https://doi.org/10.71404/NP.2026.1.87>

7. Грошко Б. Б. Перспективи використання смарт-контрактів у регулюванні земельних відносин. Наше право. 2026. № 2. С. 587-595. DOI: 10.71404/NP.2026.2.76

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

8. Грошко Б. Б. Проблеми реалізації переважного права на купівлю земельних ділянок сільськогосподарського призначення в умовах ринку землі. Українська Повстанська Армія у національному державотворенні (до 80-річчя створення УПА): збірник тез доповідей Всеукраїнської наукової конференції. (м. Тернопіль, 8 жовтня 2022 р.) Тернопіль, 2022. С. 107–110.

9. Грошко Б. Б. Виклики до вітчизняного законодавства у сфері обігу землі на шляху до ЄС. Правова система України в умовах європейської інтеграції: погляд студентської молоді: збірник тез доповідей VII Міжнародної наукової студентської конференції. (м. Тернопіль, 15 травня 2023 р.). м. Тернопіль, 2023. С. 208–212.

10. Грошко Б. Б. Особливості правового регулювання договорів щодо набуття права власності на земельні ділянки. Теоретичні та практичні аспекти розвитку науки та освіти: матеріали XII Міжнародної науково-практичної конференції. (м. Львів, 14-15 серпня 2024 р.). Львів, 2024. С. 81–83.

11. Грошко Б. Б. Право власності на землю - фундамент побудови правової держави. Україна в умовах реформування правової системи: сучасні реалії та міжнародний досвід: матеріали IX Міжнародної науково-практичної конференції. (м. Тернопіль, 2-3 травня 2025 р.). Тернопіль, 2024. С. 87–89.

У дискусії взяли участь голова і члени спеціалізованої вченої ради та присутні на захисті фахівці та висловили зауваження:

Голова ради: **Слома Валентина Миколаївна**, докторка юридичних наук, професорка, професорка кафедри цивільного права і процесу Західноукраїнського національного університету. *Без зауважень.*

Рецензентка: **Москалюк Надія Богданівна**, докторка юридичних наук, професорка, професорка кафедри безпеки та правоохоронної діяльності Західноукраїнського національного університету. *Зауваження:*

1. Дисертант послідовно обґрунтовує необхідність гармонізації національного земельного законодавства із законодавством європейських держав. Разом із тим поза межами спеціального дослідження фактично залишилося питання вироблення критеріїв допустимості запозичення окремих правових моделей. Видається, що адаптація європейського досвіду повинна здійснюватися не лише шляхом зіставлення нормативного матеріалу, а й через оцінку його відповідності конституційним засадам права власності, особливостям національної системи права та соціально-економічним умовам

функціонування земельного ринку в Україні. Видається, що формування автором системи критеріїв оцінки допустимості імплементації окремих європейських моделей дозволило б не лише посилити практичну цінність дисертації, а й надати більшій завершеності запропонованій концепції гармонізації земельного законодавства.

2. Високо оцінюючи проведений автором порівняльно-правовий аналіз законодавства України та європейських держав, водночас вважаємо, що потенціал дослідження міг би бути ще повніше реалізований шляхом системного узагальнення правових позицій Верховного Суду, Великої Палати Верховного Суду та Європейського суду з прав людини у справах, пов'язаних із захистом права власності на землю. Саме судова практика сьогодні дедалі більше формує стандарти застосування принципів добросовісності, пропорційності, правової визначеності, легітимних очікувань та справедливого балансу між приватними і публічними інтересами. Узагальнення цих підходів дозволило б сформулювати практичні рекомендації щодо вдосконалення правозастосування та забезпечення єдності судової практики у сфері земельних відносин.

Рецензентка: **Гнатів Оксана Богданівна**, кандидатка юридичних наук, доцентка, доцентка кафедри цивільного права і процесу Західноукраїнського національного університету Міністерства освіти і науки України. *Зауваження:*

1. Значну увагу дисертант приділяє судовій практиці та практиці Європейського Суду з прав людини як чинникам розвитку земельних правовідносин. Водночас, на наш погляд, разом із тим окремі авторські висновки були б більш аргументованими за умови ширшого аналізу актуальної практики Верховного Суду, насамперед Великої Палати Верховного Суду щодо вирішення земельних спорів, що дозволило б більш повно розкрити сучасні тенденції розвитку національного правозастосування.

Опонент: **Теремецький Владислав Іванович**, доктор юридичних наук, професор, завідувач сектору ДУ «Інститут економіко-правових досліджень ім. В. К. Макутова Національної академії наук України», заслужений юрист України. *Зауваження:*

1. Потребує додаткового обґрунтування вибір європейських держав, законодавство яких було використано для проведення порівняльно-правового аналізу. Так, у дисертації досліджено правове регулювання земельних відносин у низці держав континентальної та англосаксонської правових систем, зокрема Німеччині, Франції, Польщі, Естонії, Литві та інших країнах. Автором виявлено спільні закономірності цифровізації кадастрів, розвитку просторового планування, державного контролю за земельним ринком та захисту прав на землю. Водночас у роботі доцільно було б чіткіше визначити критерії відбору держав для порівняння: належність до певної правової сім'ї, подібність моделі земельного ринку, досвід постсоціалістичних трансформацій, рівень цифровізації чи особливості державного контролю за обігом земель. З огляду на широке формулювання назви дисертації – «...в Україні та країнах Європи» – додаткового обґрунтування потребує вибір держав, досвід яких досліджено в роботі, зокрема з погляду їх репрезентативності для формулювання узагальнених висновків щодо європейського досвіду. Це зауваження не ставить під сумнів

результати проведеного аналізу, однак відповідна аргументація сприяла б посиленню методологічної визначеності порівняльно-правової частини дисертації.

Опонентка: **Марченко Світлана Іванівна**, кандидатка юридичних наук, доцентка, доцентка кафедри земельного та аграрного права Навчально-наукового інституту права Київського національного університету імені Тараса Шевченка Міністерства освіти і науки України. *Зауваження:*

1. На с. 61-62 дисертації автор пропонує розглядати самовільне зайняття земельної ділянки не як юридичний факт, а як «юридичний стан триваючого характеру». За загальним правилом самовільне зайняття земельної ділянки є правопорушенням (неправомірною дією). Віднесення його до «юридичного стану» може сприйматися як спроба надати певної юридичної легітимності або «статики» очевидно нелегальній ситуації. З огляду на це, під час захисту хотілось би почути думку дисертанта, чи не суперечить такий підхід принципу правової визначеності та верховенства права, адже категорія «стан» зазвичай асоціюється із законним перебуванням особи у певних відносинах, а не з триваючим порушенням закону?

Наведені вище критичні зауваження та рекомендації стосуються дискусійних питань і не применшують значення отриманих в роботі висновків, не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційного дослідження, яке має науково-теоретичне і практичне значення, містить наукові положення, що відзначаються корисністю для вирішення конкретного наукового завдання, сприяють комплексному аналізу правового регулювання земельних відносин в Україні та країнах Європи.

Результати голосування:

«За» 5 членів ради,
 «Проти» — членів ради.
 «Утрималися» —.

На підставі результатів голосування спеціалізована вчена рада ДФ 58.082.155 прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії Грошку Борису Богдановичу з галузі знань 08 - Право за спеціальністю 081 - Право.

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається:

Голова разової спеціалізованої
 вченої ради

Валентина СЛОМА